HETFOI KIADÁS.

2-ik évfolyam, 9-ik szám.

NAPLÓ

Kolozsvár, 1905. január 9., hétfő.

MEGJELENIK MINDENNAP, HÉTFŐN ÉS ÜNNEP UTÁN VALÓ NAPON IS.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK HELYBEN ÉS VIDÉKEN:
EGY ÉVRE . . . . . 24 KORONA
FÉL ÉVRE . . . . . 12 KORONA
NEGYED ÉVRE . . . . . 6 KORONA
EGY HÓRA . . . . . 2 KORONA
EGYES SZÁM ÁRA: HELYBEN . 8 FILLÉR, VIDÉKEN 10 FILLÉR

POLITIKAI NAPILAP

FŐSZERKESZTŐ: DR. ÓVÁRI ELEMÉR

HIRDETÉSI DIJAK:
NYILTTÉR SORA: 50 FILLÉR.
ÜZLETI HIRDETÉSEK MEGÁLLAPODÁS SZERINT.
APRÓ-HIRDETÉSEK: EGY SZÓ . . . . . 4 FILLÉR, VASTAGABB BETŰVEL 8 FILLÉR.

TELEFON-SZÁM:
SZERKESZTŐSÉG: 503.
KIADÓ-HIVATAL: 379.

Apponyi Marosvásárhelyt.

A székelység ünnepe.

A függetlenségi eszme hóditása. — Harc a perszonál-unioért.

Ezelőtt nehány héttel sötét éjszakán a Királyhágón keresztül pöfögve száguldott hegyeken-bérceken végig egy vonat, melynek ablakredőnyei mögött egy pezsgőtől mámoros csapat dőzsölt, s reggel kiszállva, ittasan, gyürüs szemekkel, fonnyadt arccal: elindultak politikai missziójukat végezni rendőrpálca, csendőrszurony és huszárkarabély mellett. Tegnap éjjel is robogott egy vonat a közérdeklődés közepett át a szirtes rónákon, ugyanoda, a hova az első is: *Marosvásárhelyre*. Tisza utjából eltakaritották a köveket részint azért, hogy meg ne botoljék benne részint azért, hogy meg ne dobálhassák — Apponyi elé rózsákat hintettek, lába virágszirmokra taposott, s a meleg szeretet, a hevülő lelkesedés, és a forró csodálat minden jele övezte körül, zugott feléje. Kolozsvártól kezdve Marosvásárhelyig *fejedelmi* ünnepeltetésben volt része a magyar politikai élet ez ekszcelláns alakjának, a ki a mostani heiyzetből kiváltódott legutóbbi cselekedete révén egy csapásra maga számára hóditott meg minden szivet.

Apponyi vásárhelyi szereplésének — minden egyebektől eltekintve, — két körülmény ad mély jelentőséget. Az egyik az, hogy ezuttal okolta meg *először a nyilvánosság előtt* a Kossuth-pártba való belépését, a másik pedig az ő tőle még meg nem szokott *hang* és *irányzat*, a mely nyilatkozatainak alapja volt, illetve, a mely nyilatkozataiban szembetünőleg kidomborodott. Apponyi a finom formaságok mestere, a keztyüs előkelőség müvésze, a ki jellegtonusul a szenvedélyt, az elkeseredést nem kezelte, — ime: egyszerre megjelent mint vérttüzelő, nagy tettekre izgató órátor, mint a kinek szavaiból nemcsak az ész, az elme és a tudás sugárzik ki pompázóan, hanem kisir a legféktelenebb keserüség is. Uj frazeologiával lépett fel; a mult Apponyijából megmaradt a döntő és sulyos tartalmasság, de frissebb ötvény került ki a régi formából, mert uj törekvések, uj ideálok és uj eszmék: átalakitották azt teljesen.

Apponyi Albert a mérséklet, és önmegtartóztatás ez elismert példaképe: tegnap Marosvásárhelyen beszélt a *szemtelenül előre tolakodó idegen befolyásról*, a mely ellen harci riadót kell fujni, *a melyet minden áron el kell tiporni*, s zengő hangon hirdette az ország minden lakójának megértésül, hogy csak a *perszonál unio* utján lehetünk önállóak és függetlenek. Nagy dolgoknak kellett történniök, s nagy eseményeknek előestéjén állunk akkor, a mikor a gróf mindezeket nemcsak elvként hirdeti, hanem heves, szenvedélyes, fenségesen tüzes, és izgatóan tettre hivó szónoklatokkal szivünkre köti, és jogosultságukat lelkünkbe préseli. Ily szembetünő változást, ily nagyszabásu átalakulást sekélyes indokok meg nem szülhetnek; a szikra mely az uj Apponyi szivét fellobbantotta, kicsi nem lehetett, — és csak igen nagy ok birhatta a nemes grófot arra, hogy a szélső ellenzék lángszavu, mindenütt megjelenő és mindenütt harci dobot verő vándorapostola legyen. Tisza István kormányzati politikája hozta meg számunkra ezt a gyönyörüséget, s alább az Apponyi beszédében az olvasó megtalálhatja a bővebb okfejtést is.

Az a káprázatos ünnepeltetés, a mely Apponyit körülfonta marosvásárhelyi utja alkalmából: nagy erőforrás lehet a küzdő ellenzéknek. A harcolók friss erőre kaphatnak mindezeknek láttára, mert a mi mindennap bebizonyosodott százszor, az tegnap ezerszeres fénynyel, ezerszeres sulylyal demonstrálódott, — az tudniillik, hogy a nemzet szivében gyökeret vert a jogérzék és megértette, hogy ha a népképviselőket ért sérelem közvetlen nem is érintette az egyeseket, de olyan durván merész alkotmánysértés, a mely csak alap az eljövendőkhöz. Es ezek az eljövendők mindnyájunk husába fognak vágni, mindnyájunk előjogait kobozzák majd el, és mindnyájunk jóllétét, erkölcsi jogait tapossák tönkre. Apponyi azt mondta, hogy eddig a szavazást nálunk csupán *ledér játéknak nézték*, és kevesen voltak, a kik tudták, hogy saját szavazatuk mily nagyfontosságu a köz szempontjából. Ugy van! De ne csak bőgjük a helyeslést, hanem — itt az idő, — tettekkel lépjünk a forumra..!

*

Apponyi Albert gróf utjáról az alábbiakban számolunk be:

Állomásról-állomásra.

Apponyi Albert gróf Budapestről hálókocsiban utazott le, s az *aranyos-gyéresi* állomás előtt mutatkozott először a közönségnek a mely az étkező kocsiban reggelizett. Mikor a vezér magas, elegáns, prémes bundába burkolt alakja megjelent a közönség felállt, és tiszteletiel üdvözölte a grófot. Apponyit tudvalevőleg a marosvásárhelyi szövetkezett ellenzék hivta meg, hogy személyes jelenlétével és egyéniségének sulyával erősitse a választási harcra induló ellenzéket. Eleinte aként volt tervezve, hogy *Kossuth* Ferenc, *Zichy* Aladár grôf, *Vázsonyi* Vilmos s még többen is, — leutaznak a székely fővárosba Apponyival együtt, később azonban ez a programm megváltozott s csupán *Gulner* Gyula, néhány hirlapiró és fővárosi ügyvéd szegődött a vezérhez utitársként. Utközben csatlakoztak küldöttségek majdnem minden kisebb állomásról; ugyancsak sokan jöttek: Kolozsvárról, Désről, Tordáról, Szamosujvárról, Nagybányáról, Dicsőszentmártonból, Erzsébetvárosról, Székelyudvarhelyről, Sepsiszentgyörgyről, Csikszeredából stb.

A grófnak utja a szó teljes értelmében, hasonlatos volt egy fejedelem helyről-helyre való vonulásához. Minden állomáson — kezdve Gyérestől — átláthatatlan, éljenző, tüzes arcu embercsoportok várták a vonat berobogását, zászlóerdő alatt — miközben a cigány vagy a rezes banda huzta, s a nép lelkesülten énekelte levett kalappal ... *ha még egyszer azt üzeni!* A leányok és asszonyok virágzáport zuditottak Apponyira a ki meg volt hatva és lepetve a minden várakozást felülmuló fogadtatás miatt. Mikor a vonat megállt s a tömeg megpillantotta a gróf nemes alakját kezdetét vette a szünni nem akaró taps, éljenzés kalap és zsebkendő lengetés, s a szónokok alig tudták elmondani üdvözletüket. Aranyos-Gyéresen *Egerházy* Lajos ev. ref. lelkész, — a ki a kétszáz tagu tordai küldöttséget vezette, — és *Bartha* Lajos szintén ref. lelkész: köszöntötték a grófot. A vonat elindult, sok száz métert haladt már s a messzi távolból egyre tompuló morajként, még mindig hallattszott a sokaság lármás kiáltása s még mindig látszott a bucsuzóra lengegett zászlók tarka szinfoltja. És ez a kép ugyanaz maradt minden állomáson. *Kocsárdon: Szakács* Péter, a marosvásárhelyi Kereskedelmi és Iparkamara titkára mondott *Isten hozott*-ot, a *marostordamegyei egyesült ellenzék* nevében, a következő, formás, hazafias hangu, csinos beszéd keretében:

Kegyelmes Uram! Gróf Apponyi Albert! Mélyen tisztelt Hazafiak!

Marosvásárhely sz. kir. város és Marostorda vármegye egyesült ellenzékének küldöttsége nevében hódolatteljes mély tiszteletteel, nagyrabecsüléssel és törhetetlen ragaszkodással üdvözlöm Nagyméltóságodat, hazánk legnagyobb politikusát s a függetlenségi törekvések egyik legujabb és legerősebb bajnokát, valamint a Nagyméltóságod kiséretében lévő s a haza önzetlen szolgálatában nagy érdemeket szerzett hazafiakat, itt a székelység fővárosába vezető nagyuti elágazás kezdetén. — Székely véreim határtalan örömmel és a legnagyobb lelkesedéssel várják Nagyméltóságodat és nagyérdemü kiséretét, hogy Nagyméltóságod páratlan ékesszólásából, törhetlen hazafiságából és jellemszilárdságából ujabb reményt és hitet meritsenek arra, hogy hőn szeretett hazánk alkotmánya és szabadsága — bár veszélyeztetve van — épségben fenn marad, mert azokat Nagyméltóságod és hazánk mind azon fiai, akik eddig is őrt állottak a bástyákon, parlamentáris uton, a nemzet akarata szerint, megvédelmezik és elalkudni nem engedik. Most épen 13 éve annak, hogy Nagyméltóságod a volt mérsékelt ellenzék programmját, megtöltve nemzeti tartalommal, bérces hazareszünk második legnagyobb magyar városában, Marosvásárhelyt, proklamálta. — Ma, a midőn Nagyméltóságodat a Rákóczyak, Bethlenek, Bocskayak és annyi más dicső fejedelmünk honában, a szabadság és igazi szabadelvüség hajdani klasszikus földjén ismét szerencsénk van üdvözölni; a függetlenségi eszmék és törekvések zászlaját látjuk a Nagyméltóságod kezében lobogtatni.

Nagy dolognak kellett történnie ... nagy veszedelem kell, hogy fenyegesse hazánkat, hogy Nagyméltóságod, nagy nevü társaival együtt elhagyva az eddigi, reményteljes bar, de eredményeiben meddő küzdelem mezejét; szintén arra az álláspontra helyezkedett, mely egyedül biztat reménynyel hazánk függetlenségének kivivására.

Mindazok, akik bármily csekély erőnkkel eddig is a függetlenségi eszmék szolgálatában állottunk; reményteljes hittel küzdöttünk ezen párt zászlója alatt: ámde most fokozott bizalommal nézünk a jövőben, mert az öreg függetlenségi és 48-as párt olyan kimagasló vezérekkel ifjodott meg a Nagyméltóságod és a haza szolgálatában elevülhetetlen érdemeket szerzett pártja belépésével, hogy ezzel a közkatonáknak is ujabb százezrei sorakoznak e zászló alá.

Ilyen hadsereggel a győzelem bizonyos. Adja Isten, hogy ezt mielőbb megérhessük, megérhessük Hazánk teljes függetlenségét.

Ennek reményében és hitében ismételten szivből üdvözlöm Nagyméltóságtokat, szeretett vezéreinket.

Isten hozta!

Sikerrel küzdve sokáig éljenek!!!

Szónokoltak itt még: Borbély Gyula és Várfalvi Mór; ez utóbbi az aranyosszéki egyetemi hallgatók nevében. — Apponyi gróf itt hosszabb beszédben válaszolt. A *szemérmetlenül előre tolakodó idegen befolyás*, — mondta, — Magyarországot kegyelemből fenntartott tartományná akarja degradálni. — *Ezzé* nem akarunk lenni. Ám kitől várunk orvoslást? Azok a kiknek hivatásuk lenne segiteni: az alkotmány *védbástyáját* a zsarnokság *börtönévé* változtatták.. Most eljött az idő, hogy leszámoljunk velük. A szavazást eddig csak *ledér játéknak* tartották, adásvételi szerződésnek; lássuk be végre mély fontosságát s azt, hogy ez országok sorsa felett döntő, lelkiismereti kérdés. — Szavait igy végezte a gróf:

— Sulyos időket élünk ... *Isten után egyedül csak önökben, a népben, van reménységem.* Az az alap a melyen céljainkat elérhetjük: kizárólag a *tiszta perszonál unió.*

A beszéd frenetikus hatást keltett s a vonat most zugó éljenzések közt indult további utjára. A többi állomásokon is mindenütt megállt a vonat s a grófot üdvözölték még Maros-Ludason: Csörgő vendéglős; Maros-Bogátán és végre Nyárádtőn, a hol a tollas fövegü, fekete attilás, darócnadrágos, rezes kardu *Makkai* Zsigmond mondott beszédet, körülvéve választóitól.

Marosvásárhelyen.

Egymáshoz szorulva, váll a váll mellett, csak az egyik kar feltartva, készen a kalapleemelésre, zsebkendő lobogtatásra, vagy virágszórásra: hullámzott ezernyi és ezernyi sokaság a marosvásárhelyi szük pályaudvaron. Darócruhás parasztok, bundás urak, rokolyás-kendős menyecskék, szép uri dámák, fehérbe öltözött s bokrétát tartó leányok, kisasszonyok, legények: szóval egész Marosvásárhely ott tolongott, kigyózott és várakozott a sinek mellett, messze kinézve a hótól csillogó mezőre, a melynek láthatárán még nem tüntek fel a nagy vendéget hozó kocsik. Az egész város lázban volt; Apponyi nevének varázsa a megtántorithatlanul erős ellenzéki városban oly nagy mértékben mutatkozott a mint az eddig talán még sehol sem. A községek, járások és szavazó területek emberei, a céhek, az egyesületek: lobogók alatt vonultak ki, s a százakra menő zászlókat egyre jobban táncoltatta a havas, csipős, kellemetlen szél. Kinn már toporzékoltak a bandéristák lovai; a snájdig mészároslegények egyszerü magyar ruhájukban festői délcegséggel ülték meg a paripát, s mellettük érdekes látványosság volt a nagyszámu székely falusi bandérium, apró lovacskáival, s alacsony embereivel. És méltó feltünést keltett egy aggastyán, mellig érő hófehér szakállal, fiatalosan ülve a nyeregben, egyik kezével tartva a kantárt, másikkal átfogva a kihuzott széles, 48-ból való fringia markolatát.

A pályaház előtt a vendégváró kocsik beláthatatlan sora, egy és kétfogatuak, csinos jukkerek, grációzus homokfutók, sallangos szerszámu uri fogatok, szürke konflisok és fiakkerek, — és végül egy remek négyes: a *Sárkány* Miklós dr. é: rózsás fülü, pántlikás, szironyos táltosaival. Benn a tömeg egyre növekedett, ujabb csoportok érkeztek, s a tolongás kezdett már veszedelmessé válni. — Végre; feltünik egy kis füst, egy kis pont: a mozdony, s megharsan 10,000 torok éljenzése, a bandák muzsikája, — magasan lengenek a zászlók, s mindenki kiváncsian előre hajol: *itt van Apponyi.* A vonat berobog s a lépcsőről fürgén leugrik Apponyi, a kit hirtelen körülzár a tömeg, virágesőt önt reá, kezét szorongatja, s élteti, szünni nem akaró lelkesedéssel. Végre hosszu percek után szóhoz juthatott Sárkány Miklós dr., a ki a hirtelen támadt csöndben ezt e lendületes, megkapóan közvetlen beszédet intézte a grófhoz:

Nagyméltóságu gróf ur, szeretett vendégünk.

Azért állok itt, hogy Marosvásárhely, szabad királyi város, és Maros-Torda vármegye szövetkezett ellenzékének őszinte szivből fakadó hálás köszönetét tolmácsoljam nagybecsü megjelenésükért. Ez az üdvözlet nem szuronyok között született, nem is őrzi ezt sem csendőrség, sem gyalogság, sem huszárság, de nem is táplálja ezt semmi hivatalos hatalom, sem külső presszió. Ez az üdvözlet a maga születésében és megjelenésében a szabad székelyek szabad lelkének az érdemesek előtt való, hódolat teljes meghajlásából származik. Gondolatban, érzelemben vágyakban és törekvésekben pedig azonos czélu azon eszményekkel és ideálokkal, melyeknek ti vagytok lánglelkü apostolai s a melyek a jelenlegi sulyos politikai viszonyok között félre téve minden kishitüséget, minden mellékérdekek nélkül és minden külső idegen befolyástól mentesen — egyes-egyedül a magyar haza boldogságán, a magyar haza szabadsága és függetlenségén és a magyar állam önállóságának, teljes mértékben való kiépitésén munkálnak és melyek a midőn egyfelől örködnek a magyar társadalmi és politikai életnek erkölcsi lustaságai fölött, másfelől tántorithatatlanul hirdetik a magyar alkotmánynak a jognak, törvénynek és igazságnak szentségét és sérthetetlenségét.

Ezek az eszmények, ezek az ideálok azok, a melyek a királynak mindig megadják azt ami a királyé, de viszont egy hajszálat se engednek abból a mi a nemzeté.

Szeretett vendégeink!

Hála és köszönet, hogy csüggedést és fáradságot nem ismerve folyton-folyvást járjátok és egyengetitek a magyar nemzeti geniusznak ezen itt vázolt utait.

Hála és köszönet érte, hogy eljöttetek ide mihozzánk is, hol nemrégiben hamis bálványokat akartak belopni a mi lelkeinkbe.

Hála és köszönet érte, hogy fölkerestétek a székely földet, hol a politikai kufárkodás és erkölcstelenség legszemérmetlenebbül járta a multban és járja a jelenben eszeveszett boszorkány táncait.

Hisszük és reméljük, hogy a ti utatok tisztitó tüzként fog hatni a lelkekre és jó erkölcsökre. Hisszük és reméljük, hogy ez az ut áldás lesz e honra, áldás a nemzetre, áldás lesz reátok is. Ugy legyen.

Isten hozott.

Isten éltessen és segéljen nemes munkákban.

Apponyi pár szóval — meghatottan — válaszolt, aztán indultak ki a kocsikhoz. A tüzoltó zenekar tust huzott s az ügyes zenészek nótája mellett indultak ki az ajtókon. Ennek a zenének érdekes története van. A főparancsnok: *Oroszlán* István tanácsos ur ő kegyelmessége irásbeli rendelettel eltiltotta a zenészeknek azt, hogy résztvegyenek Apponyi fogadtatásánál. A derék fiuk alázatosan tudomásul vették a szigoru büntetéssel fenyegető ukázt, előző este belopódzkodtak a laktanyába, leakasztotta a szegről kiki a saját instrumentumát, — s mikor a vezér érkezett: ők diszbe, hivatalosan, mintha csak a polgármester állitotta volna oda, muzsikálták *Rákóczy*-t ...

Apponyi Sárkány dr.-ral és Sebess Dénessel beült a fogatba s erre a tömeg odarohant, egy pillanat alatt *kifogta a négy, rugkapálodzó, jóvérü lovat* s a gróf szekere megindult; huzta kalapját lobogtatva, éljenezve: *a nép.* Körülötte, előtte s mögötte tengernyi sokaság, ki lovon, ki gyalog, ki kocsin, énekelve, nótázva, zászlók alatt, s éltetve hosszason, megujulva, fanatikus hévvel Apponyit. A vasuttól bevezető Sándor János ut szüknek bizonyult; nehány embert majd eltapostak, pár kocsi egymásnak ment, egy-egy ló megbokrosodott, de ezeket leszámitva, minden példás rendben folyt le. Rendőrség — nagyon helyesen — sehol sem volt látható. Az ablakok a merre a sokaság elvonult kinyiltak, kendőket lobogtattak és éljeneztek s minden ház kapuja alól ujabb csapat csatlakozott. *Vagy 20—25.000 ember hömpölygött igy a Főtér felé,* a melynek egyik során levő Transsilvánia szállodában volt a nagygyülés helye. Apponyiék nehezen áttörték magukat az áradaton s a gróf nehány szót intézett a hotel erkélyéről a néphez, mely még sokáig ott rostokolt a piacon . . .

Apponyi beszél.

Benn a nagyteremben ezalatt kezdetét vette a gyülés, melynek elnökéül Petri Zsigmond ajánlatára *Filep* Albert királyi tanácsost, — egy rokonszenves öreg urat — választották meg. Társelnökök lettek többek közt: Bedőházy János, dr. Sebess Dénes, Bethlen Bálint gróf, Urmánczy Nándor, Miksa Imre képviselők; a jegyzők közül felemlitjük: Bedő Sándor dr.-t, Sebess Jenő dr.-t stb. — *Désy* Zoltán elnöklete alatt egy háromtagu küldöttség — gr. Toldalaghy Tibor, Gáspár Gyula, Sipos Sándor — hivta meg Apponyi grófot, a ki viharzó taps, perceket igénybe vevő, meg-meg ujuló éljenzés között jelent meg a teremben. A hölgyek karzatáról, — a hol helyet foglalt a többi szép asszony és leány közt a kuruc főispánné: Lázár Istvánné is, — virágot hintettek alá s a gróf virágszirmok szines halmazában taposva érte el az emelvényt. Nagy csend támadt s a gróf — miközben még Filep Albert és Bedőházy mondtak rövid, de szép bevezetést, — beszélni kezdett az ő gyönyörü, lágy, csengő baritonján, mely minden szivet megkap s mindenkit megigéz.

— Magyarország nagy napjai, — mondta Apponyi, — egyuttal szomoru napok voltak. Most is ily nagy, de egyuttal szomoru napokat élünk. A hatalom reá rontott jogainkra, s feleletkép erre, az ellenzék tagjai, — kik addig fájdalom széthuztak, — szent szövetséget kötöttek. Az olyan tudatos társulások, mikor az összetartás azért születik meg, hogy egyéni érdekeket, vagy aljas csoportérdekeket szolgáljanak: *károsak*, ám szövetkezni azért, hogy nemzeti életünk jogfolytonosságát fenntartsuk: *magasztos hivatás.* A miniszterelnök megsértette a házszabályt, az ellenzék ellenszegült, a hatalom darabontokat hozatott, az ellenzék ezeket kiverte! Jogos önvédelemből cselekedték! Lőn erre szőrnyülködés. *Nem-e hiszterikus szemérmetesség az, a mely görcsöket kap, ha egy törött széklábat, egy összerongált miniszteri asztalt lát, de hidegvérüen helyesli a legdurvább alkotmánytiprást?* A hatalom azt mondja: a jogot ő védi, mi támadjuk, de mindenki tanubizonyságot

tehet, hogy ők támadják, s mi védjük. Eleinte védtük mi, a szövetkezett ellenzék 150-en, de később hozzánk csatlakoztak a kormánypártból kiváltak s vagyunk 180-an. A disszidensek képezték a kormánypárt szine javát, most oda át csak egy tudatlan csorda áll. A disszidensek elveinket magukévá nem teszik, de egyek vagyunk abban amit Andrássy Gyula gróf oly klasszikusan fejezett ki: nem *engedjük, hogy a jogrend sérelme jogforrássá váljék.* Mikor a kormány látta, hogy a revizió lehetetlen, feloszlatta a Házat. Ez nem ellenünk irányult, ez a szabadelvüpárt ellen fordult. Tisza megbizhatóbb többséget akar, *ez* nem elég megbizható. Hogy a Házfeloszlatás a jelen körülmények közt *törvénytelen*, azt nem kell hosszasan megmagyarázonom; más helyt a nyilvánosság előtt már kifejtettem ebbeli álláspontomat. A kormány azt mondja: szükség volt a feloszlatásra, mivel az ellenzék ellenszegült a reviziónak. *Ez hazugság.* Ország-világ tudja, hogy Andrássy Gyula gróf nevünkben felajánlotta a reviziót. Egy kikötésünk volt persze, az, hogy ez a *parlamenti reformmal kapcsolatosan* történjék. Ebbe nem ment bele a kormány. Persze, mert a parlamenti reform egyik folyománya lenne az, hogy megszünnének a kormány legfőbb erősségei: a választási visszaélések, a választókerületek korrupciós beosztása, az etetés, itatás, a tisztviselők terrorizálása stb. És itt ki kell valamit jelentenem mely igen nagyfontosságu: azt tudniillik, hogy a szövetkezett ellenzék megfogadja, hogy ha a választáson bármely tisztviselő pártállása miatt jogsérelem esik: *ezt a szövetkezett ellenzék megtorolja azonnal.* A tisztviselők fogjanak össze, egyet el lehet tiporni, ezeret nem.

A gróf igy folytatta később beszédét:

— Régóta látom, hogy a magyar nemzet régi vágyait, régi álmait, melyből miud való lehetne, — ki akarták irtani, a nemzeti köztudatból s a gunyos diadal biztos ittasságával tesznek meg mindent arra nézve, hogy gondolni se merjünk reájuk. Magyar emberek is kaphatók arra, hogy legázolják törekvéseink legszebb virágait, mert az *átkos idegen befolyás* vak és eltévelyedett eszközöket mindig talál. — Ők azt mondták reánk, hogy a király ellen törünk. Minő rágalom! *Mi közelebb állunk a királyhoz, mint azok, a kik szuronyokat állítanak a nemzet és az uralkodó közé, hogy megakadályozzák az érzelmek összeforradását.* Mindezeket láttam 30 éven keresztül, s végre megingott bennem a hit, összetört bennem valami: a *67-es alapon való boldogulás lehetősége.* Fájdalmas, és nagy leikierőmbe került kimondanom ezt, de ki *kellett* mondanom. És ráhelyezkedtem arra az alapra, a melyen Deák Ferencz állott 1861-ben: *a tiszta perszonal unio alapjára.* Ennek folyamánya volt az, hogy bevonultam a Kossuth-pártba.

A gróf később ismét a revizióról beszélt, s ezt mondta:

— A többségnek több joga van, de a mi a kisebbségnek van: *az époly szent.*

Apponyi végszavai igy hangzottak:

— A nép olyan, mint egy bánya; külseje nem tetszetős, de néha aranyat rejt. Ezt a nemes, drága fémet fel kell bányászni a nép lelkéből, hogy a ki a népjogok ellen tör: az *megvakuljon tőle.*

Óriási tapsvihar, páratlan tetszészaj és negyedóráig tartó tombolás közt fejezte be a gróf beszédét. Meg-meg ujultak az óvációk, s a főtéren álló nèphez is lejutott a beszéd hire, és onnan is felhallatszott a zengő éljenzés... A gróf után mèg többen beszéltek, igy Désy Zoltán, igen temperamentumosan és ügyesen...

A bankett.

Apponyi kissé visszavonult, s egy mellék teremben tisztelgő küldöttségeket fogadott. A volt képviselők közül ezek jelentek meg a vezér marosvásárhelyi diadalánál: *Bedőházy* János, gr. *Bethlen* Bálint, gr. *Bethlen* István, *Gáll* Sándor, *Makkay, Miksa* Imre, *Sebess* Dénes, dr. *Urmánczy* Nándor, *Vertán* Endre.

A bankett ugyanott folyt le, a hol a nagygyülés. Zsufolásig telt meg a nagy szála, a mely egyébként a *szinház* szerepét tölti be máskor. Vagy 800—900 ember ült itt együtt s itt volt a *főlakoma*, de tartottak még két helyt is *fiók*-ban ketteket. Marosvásárhely egész intelligenciája ugyszólván megjelent a Transsilvánia termében, s a függetlenségnek kiváló példáját mutatta a marosvásárhelyi törvényszék, melynek birói kara, — élén *Bedő* Sándor táblabiróval, — majdnem teljes számban ott volt a lakomán, egy hosszu asztalt lefoglalva. A fogások nagyon izletesek voltak, a mi a Transsilvánia vendéglősének érdeme...

Az első tosztot *Bedőházy* mondta Apponyira, ékesen aposztrofálván a küzdő ellenzék világszerte ismert vezérèt. — *Apponyi* sürü éljenek közt gyönyörü szavakban emlékezett meg Kossuth Ferencről, s egyben visszautasitotta azt a nevetséges és alantos helyekről jövő vádat, mintha a szövetkezett ellenzék klerikális lenne. — Désy Zoltán — Bánffy Dezsőre; Gulner Gyula — Marosvásárhely polgáraira; Ugron János — Gulnerre üriti poharat. — Viharos tetszést keltett Bethlen Bálint gróf pohárköszöntője, melynek foglalatja az volt, hogy Tisza István: *bolond mint Nero, és őrült mint Caligula.* — Beszélt még dr. Sebess Dénes, a ki Filep Albertet köszöntötte, Urmánczy Nándor, s többen.

Este fél 6 órakor indult a vonat, mely Apponyit Budapestre vitte. A szürkület leszállával hatalmas fáklyásmenet fényessége világositotta meg az utcákat, s Apponyinak ismét kifogták a lovait. A gróf azonban hirtelen egy másik fogatba ugrott, s ennek két szürkéje hamarosan kiröpitette őt a tömeg közül. Az egész város gyönyörüen ki volt világitva, minden ház ablakában gyertyák égtek, a boltok kirakataiban transparensek ragyogtak s óriási sokaság hömpölygött ki a pályaház felé, hogy elbucsuzhassanak attól, a ki egy fél nap alatt teljesen meghóditott mindenkit. A tömeg a fáklyásokkal a gróf kupéja elé vonult, s viharos éljen, zugó bucsuszavak, kendő lobogtatás és taps között indult el a vonat a sötét estében...

LEGUJABB.

— A „NAPLÓ" táviratí és telefontudósitása. —

Tisza István miskolci jelölése.

Budapest, jan. 9. (Saj. tud. Tisza István gróf miniszterelnöknek a miskolci választókerület szabadelvü-pártja felajánlotta az egyik kerület képviselőjelöltségét. A miniszterelnök a felajánlott jelöltséget elfogadta.

Programbeszédek a fővárosban.

Budapest, jan. 9. (Saj. tud.) Ma tartották programmbeszédeiket fővárosi választókerületeikben *Tisza* István gróf, *Nyiri* Sándor és *Vázsonyi* Vilmos. A miniszterelnök beszédében ismét durva támadást intézett az egyesült ellenzék ellen.

A belvárosi mandátum.

Budapest, jan. 9. (Saj. tud.) *Andrássy* Gyula gróf esélyei Tisza gr. programmbeszéde után a mozgalmakból itélve nagyban javultak s valószinü, hogy győzelmesen kerül ki a küzdelemből. Andrássy gróf főkortese *Polonyi* Géza igen lázas agitációt fejt ki, hogy a győzelmet biztositsa.

A NAPLÓ telefonszáma
Szerkesztőség: 503.
Kiadóhivatal: 379.

NAPLÓ.

— Hirek. —

A szabadelvü-párt jelölő gyülése.

Ismét Hegedüs és Feilitzsch.

— Saját tudósitónktól. —

— január 9.

Vasárnap reggel szőnyegvédőket feszitettek a New York szálló lépcsőjére, hogy megóvják a lépcsőház futószőnyegét a sáros lábak emléknyomaitól. — Mert tetszik tudni, mondta az érdeklődőknek a portás, ma délelőtt 11 órakor a szabadelvüpárt jelölő ülést tart az emeleti teremben. Ha egy-két hivatal testületileg nem vonul fel a kitüzött idő után, ugy valószinüleg tisztán maradt volna a szőnyegvédő.

Dorgó Albert a szabadelvü-párt elnöke idegesen hunyorgatott szemeivel, mintha azt akarta volna kérdezni:

— Hol vannak hiveink?

Tizenegy óra után azok is megérkeztek a szemfüles hivatali főnök urral s a kis sarokterem félig megtelt — érdeklődőkkel.

A társelnök, — Dobál Antal — mig mindig hiányzott. Dorgó végre megunta a várakozást s kissé desperát hangon megszólalt:

— Uraim! Elnöktársam valószinüleg nagy *„elfoglaltsága miatt"* nem jelenhetik meg az értekezleten s ezért nélküle vagyok kényteien az értekezletet megnyitni. Üdvözlöm önöket pártunk szervezkedő és jelölő ülésén.

Először a szervezkedéshez szóltak. Az elnök előadta, hogy a régebbi nagyszámu intéző-bizottságot praktikusnak vélték redukálni s a mostani küzdelemben a régi kétszázas bizottság helyett szerényebb számu intéző-bizottság fog müködni. *Hegyessy* Vilmos, a párt jegyzője felolvasta az uj intéző-bizottság névsorát, melynek élén Dorgó és Dobál állanak mint társelnökök, a párt titkára pedig Hegyessy. *Kozma* Ferenc nyugalmazott tanfelügyelő helyesli a bizottság ujra alakitását, üdvözli a megválasztottakat s biztositja az elnökséget a párt odaadó támogatásáról. *Dorgó* Albert köszönetet mond a választásért s igéri, hogy ugy ő, mint tiszttársai mindent meg fognak tenni a párt győzelmének érdekében. Az elnök azután egy 30 oldalra terjedő kéziratot vett elő s azt felolvasta. Az értekezés voltaképen a politikai helyzettel akart foglalkozni, ámde ez nem volt más, *mint Tisza István durvaságairól hirhedt bonmotjainak részben szemelvénye, részben pedig kópiája.* Percről-percre ismert szólamok csapták fülön a hallgatókat: „deczember 13-ika örök szégyenfoltja a magyar parlament történetének", azután „az ellenzék öngyilkos politikát folytat", no meg „féktelen, undok, felháboritó az egyesült ellenzék dühöngése" stb. (Lásd Tisza István beszédeit).

Végül kijelentette az elnök, hogy a gyülés másik célja a kolozsvári két választókerület képviselőjelöltjeinek kikiáltása. Békésy Károly egyetemi m. tanár állott fel, hogy egy mélabus reminiszcenciát mondjon el a cinikus hallgatóknak, a kiket Dorgó értekezése nem tudott felvillanyozni. A borongós visszaemlékezés Hegedüs Sándorról szólt, aki itt volt diák Kolozsváron és miniszter lett belőle. Mikle nagy utat tett meg Hegedüs a kolozsvári kollegiumtól — a bársonyszékig! Kiáltott fel félig elkábulva a nagy csodáikozástól Békési. Még csak azt konstatálta a szónok, hogy a 48-as párt most „föuri" gyeplőbe van fogva. Végül ajánlotta *Hegedüst* képviselő-jelöltnek, aki valószinüleg kiveszi a fúrak kezéből a gyeplőt. Senki sem mondott ellent; az elnök tehát a másik személyet kivánta kijelölni. — *Menyhárth* Gáspár dr. ügyvéd vette kezébe Diogenes lámpáját és felfedezte — *Feilitzsch* Arthur bárót. Előbb azonban érzelgő szavakban mondott „hálás köszönetet" azért a kitüntetésért, hogy az elnökség az ő „igénytelen és szerény" személyét tüntette ki azzal a nagy bizalommal, hogy ő inditványozza Feilitzsch megválasztását. Két éljen már hangzott a gyülésen, de a kedvetlen hangulatot csak a következő szónok volt képes némileg felderiteni.

Szamosi János egyetemi tanárnak egy „hálás" ötlete támadt: sikra szállt, hogy megvédelmezze Feilitzschot az ellenzéki sajtó „rágalmai" ellen. *Darazsaknak* nevezte az ellenzéki ujságirókat, a kik csak a jó gyümölcsöt csipik meg. Ez tetszett a hallgatóságnak; „darazsak", kiket most Szamosi tanár visszacsipett. Pompás gondolat! De hát be is kellett bizonyitani, hogy miért rágalmazzák *alaptalanul* a szegény Feilitzschot. És Szamosi erre is vállalkozott s kifejtette, hogy a szeretett képviselő, a ki öt évvel ezelőtt jutott be kolozsvári mandátummal a parlamentbe, voltaképen a város mentő angyala. Ha Feilitzsch nem bontotta volna ki szárnyait Koloz vár felett, ugy itt ma kő-kövön nem maradt volna. Uj szinházunk, tanitóházunk, siket-némáink, pénzünk, sé atérünk, becsületünk mind nem lenne, de ő a jeles férfiu városunk alkotó szelleme volt.

Még *Pokoly* József theologia tanár próbált lelkesedést csepegtetni a csüggedt lelkekbe, s beszélt a „zászló diadalra vivéséről", „törhetetlen hüségről és kitartásról" stb.

Dorgó elnök végül rövid záróbeszédet mondott, amelyben Hegedüst és Feilitschot az értekezlet megáliapodása szerint országgyülési képviselőjelöltnek nyilvánitotta ki s egyben kijelentette, hogy Hegedüst táviratilag, Feilitschot pedig küldöttségileg értesitik határozatukról. A „munka" teljes befejezése oda módosodott, hogy Tisza István grófot az értekezlet táviratilag üdvözölte s bejelentetett neki is a jelölő gyülés eredménye, mire a gyülés csöndben szétoszlott.

Itt emlitjük meg, hogy Hegedüs és Feilitsch január 15-én, vasárnap délelőtt tartják meg programmbeszédüket a vigadó termében.

—

* **A képviselőválasztások Kolozsvárt.** Mint beavatott helyről értesitenek, Kolozsvárt az uj képviselőválasztások e hónap 27-ik napján (pénteken) fognak lezajlani. A választások sorrendjében legelső helyen Kolozsmegye áll, a mely e hónap 26-án (csötörtökön) óhajtja kiállitani az uj népképviselők megbizóleveleit.

* **Szociálisták gyülése.** Bizalmatlanlanság a mai rendszerben, elkeseredés a hivatalos hatalom tulkapásai miatt, — körülbelül ezeket s ehhez hasonló panaszokat mondtak el a kolozsvári szociálisták azon a pártgyülésen, a melyet tegnap délután tartottak meg Kolozsvárt, a Tornavivodában nagy érdeklődéstől kisérve. László János beszélt a jövő képviselőválasztásról és az ezt megelőzött parlamenti eseményekről. Majd hozzáfüzi, hogy az ellenzék pártpolitikája nem egyeztethető össze az övéikkel. Ezért elhatározzák, hogy ők is jelölteket állitanak. — Különösen haragusznak a tisztviselőkre, a kik a felsőbb nyomásnak engednek és leszavaznak a „hivatalos jelöltekre. Klein Jakab ismertette ezután a sajtó hivatását a közéletben, a melyet egy polgári lap sem tud megelégedésükre betölteni. A lapok nem szolgálják ugyanis a szocializmus érdekeit és szubvenció reményében igen könnyen megvesztegethetők. Epen ezért pártolásra ajánlja egy tiszta szociálista elveket hirdető lapnak; az „Erdélyi Munkás"-nak kibocsátását és kéri a szép számmal összegyült szociáldemokratikat, hogy mindenki járuljon 2—2 koronával a lap fenntartásához. Ily értelemben is határoztak és a gyülés elnöke ezután a párthiveket csendre intve, az értekezletet bezárta.

* **Nincsenek iparhatósági megbizottak.** Tegnap délelőtt, mint jelezve volt, negyven iparhatósági megbizottat kellett választaniok a kolozsvári iparosoknak. Huszat a kolozsvári főkapitányság, tizet-tizet a nádasmenti és kolozsvári főszolgabirák mellé, mint első foku iparhatóságokhoz. A választás megtartási helyét és idejét szabályszerüen közölték az érdekeltekkel, a kik azonban a tegnap megejtett választás eredményét tekintve nem nagyon érdeklődtek. Mindössze két azaz *két iparos jelent meg a szavazó urna előtt* és adta le szavazatát a választást vezető rendőrbiztosnak, a ki ilyenformán kénytelen jelentést tenni a választás meddő voltáról. Az iparosoknak tegnap nyilvánosan is kifejezésre juttatott indolenciáját lehetetlen szó nélkül hagynunk, annyival is inkább, mert nagyon téved az iparos osztály, ha azt hiszi, hogy a hanyag félrevonulással és csendes részvéttel elősegitheti az ipari érdekek felvirágozását.

* **A rejtélyes csomag titka.** Mult számunkban megirtuk, hogy *Leitner* József rendőrőrmester a vasuti pályaudvar alsó részén egy nehéz csomagot talált, amelyben veszélyes anyag volt. Eleinte azt hitték, hogy valami pokolgép. Most kiderült, hogy a csomag csakugyan veszedelmes anyagot tartalmazott — 30 kiló *robbanó foszfort*, amiből, ha ügyetlenül bánnak vele, nagy szerencsétlenség is támadhatott volna. Különben már jelentkezett az elveszett tárgy gazdája: *Reiter* József gyufagyáros s átvette a veszedelmes anyagot a rendőrségtől.

* **Lövöldöző-legény.** Tegnap d. u. 4 órakor öt székely legény felkereste Csizmadia Ferencz szolgát Ferencz József-ut 84. számu lakásán. A legények haragudtak Csizmadiára és inzultálni akarták, de a megtámadott revolverrel védekezett s több lövést irányzott feléjük. A golyók szerencsére céltévesztettek és sebesülés nem történt. A támadók s a revolveres legény ellen a rendőrség megindította a hivatalos eljárást.

* **Államsegély a románoknak.** A balázsfalfi gör. kath. püspöki egyházmegye lelkészei részére a nevezett egyházmegye konzisztóriumához 204,025 kor. államsegély érkezett le. Ezen államsegélyben 615 lelkész részesül. A legnagyobb államsegély a melyet egy lelkész kap 1200 kor., a legkisebb 35 kor. 1200 koronás államsegélyt kap két lelkész.

Felelős szerkesztő: SZÁSZ ÖDÖN.
Kiadó: „NAPLÓ" hirlapkiadó-vállalat

NYILTTÉR

Reggelig nyitva.
A Jókai kávéházban Jókai-u. 4. sz. a farsangi idény alatt naponta, éjfél után
friss korhelyleves és valódi szepesi tormás virsli.
Mulató közönség találkozó helye
Heimann Sándor kávés.
Reggelig nyitva.

1500 koronát kereshetnek meg havonként intelligens, jó fellépésü egyének (nők is) egy nagyszabásu uj irodalmi vállalat terjesztésével. Korvin Mátyás Erdélyi könyvkereskedő Részvénytársaság Kolozsvárt Deák Fer.-u. 21.

ÖSZI ALBERT
ékszer és óra nagyraktára, Kolozsvárt, Wesselényi M.-u. 2. nagy választék ezüst árukba. — Javitások felvállaltatnak.

Telefonsz. 538. Telefonsz. 538.
Banács Flórián czukrász,
Kolozsvár Wesselényi Miklós-utcza 14.
Ajánlom lakodalmakra való tortáimat. Vidékre **ingyen** csomagolás.
Továbbá: Czukorkáimat, Párizsi sütemények, Fagylalt, Parfi, Krémek, Szulczok.
Továbbá: Kitünő Ligőrjeimet és Thea, Csokoládé és Tejes-kávémat, a legjutányosabb ár mellett.

Hunyadi-Kávéház!
Hunyadi-kávéházban
Hunyadi-tér 5. sz. a.
a farsangi idény alatt naponta éjfél után hideg büfé és valódi szepesi tormás virsli.
A mulató közönség szórakozási helye.
Tisztelettel
a tulajdonos.
Reggelig nyitva!
Reggelig nyitva.

B. Bak telepen!
A Nádas-fürdő során felparcellázott üres házhelyek vagy 2 szoba, konyha, kamara, kert és vizvezetékkel felépitett házak olcsó törlesztéses kölcsönnel és kedvező fizetési feltételekkel tulajdonjogilag eladók vagy 1905. julius hó 1-től bérbevehetők. A vasuti átjáró alatti saroktelken több modern uri lakás és két üzlethelyiség 1905 október 1-től bérbevehetők.
Értekezni lehet
B. Bak Lajosnál KOLOZSVÁRT, Malom u. 28 sz.

Polgári Vendéglő Trefort-utcza 11-ik szám.
!!! Megérkeztek !!! Különféle borok. — Tessék megkóstolni.
Ménesi uj házhoz 1 ltr. 34 kr., bent 40 kr.
Szegzárdi siller „ 1 „ 36 „ „ 44 „
Pecsenye 5 éves „ 1 „ 50 „ „ 70 „
Szomorodni gyógybor egy liter . . 1 frt 20 kr.
További havi előfizetést ebéd — vacsorára étlap szerint — 16 forintért elfogadok.
Kitünő magyar konyha! Számos látogatást kér
Kitünő magyar konyha!
14 1—10 Fogel Ferencz, vendéglős.

TRISKA J.
zongora-raktára
Kolozsvárt, Sétatér-utcza (Saját ház)
Zongorák, pianinok, harmoniumok és czimbalmok gyári áron részletfizetésre is kaphatók.
Hangszerek becserélését, javitását, hangolását, helyben és vidéken elfogadom.
Phonola-zongorát játszó készülék gyári áron kapható. Ára 1100 korona.
Bármikor megtekinthető!

Nyomatott Ujhelyi M. és Társa könyvnyomdájában Kolozsvárt, Jókai-utca 15. szám.